

О. Л. Коваленко

Аскольдова могила

АСКОЛЬДОВА МОГИЛА - частина паркового комплексу в Києві на схилах правого берега Дніпра, на перехресті Паркової дороги і Дніпровського узвозу. Урочище А. м., що в давнину називалось Угорське, згадується на перших сторінках «Повісті временних літ» як місце трагічної загибелі й поховання київського князя Аскольда у 882. З його ім'ям пов'язана доба, коли молода Київська держава утвердила себе як невід'ємну частину середньовічної Європи, а також перша спроба хрещення України-Русі. На місці загибелі й поховання першого князя-християнина існувала невеличка церква св. Миколи. Дату й обставини її заснування не встановлено й досі, але є всі підстави вважати, що це сталося наприкінці 9 - поч. 10 ст. Літопис указує також на існування князівської резиденції в Угорському урочищі. Згодом тут був заснований [Микільський Пустинний монастир](#), який з часом став одним із найвизначніших у Києві.

Перше документальне свідчення про нього датується 1411, однак наявність поблизу А. м. печерних ходів із келіями ченців, малюнками та написами на стінах 11-12 ст. дає змогу припустити ймовірність давнішого походження монастиря. Наприкінці 17 ст., коли коштом гетьмана І. Мазепи було збудовано новий величний храм св. Миколи (у межах сучасного майдану Слави), монастир переведено туди. На А. м. залишилася невеличка тризрубна дерев'яна церква, на місці якої у 1809-10 архітектор А. Меленський побудував муровану церкву-ротонду в стилі ампір з усипальницею під нею. Наприкінці 18 ст. навколо храму виник невеликий цвинтар, що згодом став відомим у всій Європі. Серед численних поховань (бл. 2 тис.) були могили героїв війни 1812, георгіївських кавалерів 1-ї світової війни, нащадків декабристів, військових, громадських діячів, учених, діячів культури тощо. Тут поховано бл. 30 стрільців студентського куреня, які загинули в [бою під Крутами](#) в січні 1918, захищаючи Київ від агресії російських більшовиків.

1935 цвинтар на А. м. зруйновано. Церкву св. Миколи спотворили: ~~бачили~~ хрестом і переробили храм на «парковий павільйон», а на ~~взвіггаря~~ розбили парк. Від 1979 будівля церкви стала філією Музею історії Києва 1992 на А. м. київські студенти встановили хрест і пам'ятну плиту на пошанування загиблих під Крутами.

1997 розпочато реставрацію будівлі. Церкву відновлено як діючу; вона належить київській греко-католицькій громаді. 1998 встановлено пам'ятний знак на згадку про переправу через Дніпро в 9 ст. угорських племен (звідси давня назва урочища). А. м. у Києві - одна з найвизначніших загальнонаціональних, загальнослов'янських і християнських святинь України.

Фотоілюстрації



Рекомендована література

1. Берлинский М. О могиле Оскольдовой в Киеве // Улей. 1811. № 9;
2. Київ: Провідник. К., 1930;
3. Аскольдова могила. Київ. Погляд через століття: Фотопутівник. К., 1987;
4. Брайчевский М. В. Утверждение христианства на Руси. К., 1989;
5. Проценко Л. Київський некрополь. К., 1994;
6. Салига Т. «...На Аскольдовій могилі - український цвіт» // Визв. шлях. 1994. № 1;
7. Проценко Л. А. Історія Київського некрополя. К., 1995.

Бібліографічний опис:

Аскольдова могила / О. Л. Коваленко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. - К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2001. - Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-44453>. - Останнє поновлення : 12 квіт. 2023.

2001-2024 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України

([докладніше](#)).